

Zakres treści i kryteria wymagań do przedmiotu dodatkowego: wprowadzenie do etyki i filozofii społecznej.

Przedmiot „Wprowadzenie do etyki i filozofii społecznej” jest oparty na autorskim programie. W zamyśle twórców ma być uzupełnieniem edukacji w klasach o profilu prawa i komunikacji społecznej. Autorzy zalecają korzystanie z najbardziej zbliżonego w treściach podręcznika: *M.Gajewska, K.Sobczak, Filozofia dla szkół ponadgimnazjalnych, Operon, Gdynia 2012.*

Treści nauczania.

1. „JA”. Wybrane zagadnienia z dziedziny antropologii filozoficznej.

1.1. Z zakresu filozofii starożytnej. Uczeń:

- 1) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty (intelektualizm etyczny Sokratesa, etyka cnót Arystotelesa, hedonizm Epikura, etyka stoicka);
- 2) formułuje rozwiązania przykładowych postaw życiowych, odwołując się do poznanych koncepcji i pojęć;
- 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) Arystoteles, *Etyka nikomachejska* (fragment),
 - b) Epikur, *List do Menoikeusa* (fragment),
 - c) Epiktet, *Diatryby* (fragment).

1.2. Z zakresu filozofii nowożytnej. Uczeń:

- 1) rekonstruuje problem dualizmu (R.Descartes) i porównuje go do przeciwstawnych koncepcji (idealizmu Berkeleyya i materializmu (La Metrie)
- 2) rekonstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (B. Pascala wizja kondycji ludzkiej, A. Schopenhauera filozofia woli życia, S. Kierkegarda filozofia egzystencji, F. Nietzschego filozofia woli mocy);
- 3) interpretuje przykładowe zjawiska historyczne, zjawiska zaczerpnięte z życia codziennego bądź teksty kultury, odwołując się do poznanych koncepcji;
- 4) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) R.Descartes, *Rozprawa o metodzie* (fragment),
 - b) B. Pascal, *Myśli* (fragment),
 - c) A. Schopenhauer, *Świat jako wola i przedstawienie* (fragment),
 - d) S. Kierkegaard, *Bojaźń i drżenie* (fragment),
 - e) F. Nietzsche, *Tako rzecze Zaratustra* (fragment),

1.3. Z zakresu myśli XX w. Uczeń:

- 1) rekonstruuje i porównuje wybrane dwudziestowieczne koncepcje człowieka, rekonstruuje wspierające je argumenty (freudowski model psychiki i funkcji kultury; koncepcja człowieka w socjologii; egzystencjalistyczna koncepcja człowieka – J.-P. Sartre, A. Camus – związki między wolnością, samotnością i odpowiedzialnością; personalistyczna koncepcja człowieka – E. Mounier, K. Wojtyła – i jej przeciwstawienie indywidualizmowi i kolektywizmowi; koncepcja człowieka w filozofii dialogu – M. Buber, E. Lévinas;)
- 2) potrafi wskazać etyczne konsekwencje poznanych stanowisk;
- 3) przedstawia zagadnienie rozwoju osobowego w kontekście stanowiska wybranego z powyższych;
- 4) formułuje rozwiązania przykładowych dylematów moralnych, odwołując się do poznanych koncepcji i pojęć;
- 5) analizuje różne formy więzi międzyludzkich: miłość, przyjaźń (E. Fromm, M. Scheler, K. Wojtyła) i porównuje współczesne koncepcje tych więzi z koncepcjami starożytnymi;
- 6) interpretuje przykładowe zjawiska historyczne, zjawiska zaczerpnięte z życia codziennego bądź teksty kultury, odwołując się do poznanych koncepcji;
- 7) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) J.-P. Sartre, *Egzystencjalizm jest humanizmem* (fragment),
 - b) A. Camus, *Mit Syzyfa* (fragment),
 - c) E. Mounier, *Co to jest personalizm?* (fragment),
 - d) M. Buber, *Ja i Ty* (fragment),
 - e) K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność* (fragment),

2. „TY”. Wybrane zagadnienia z etyki. Uczeń:

2.1. Z zakresu filozofii starożytnej i średniowiecznej. Uczeń:

- 1) rekonstruuje tezy i argumenty w sporze między obiektywizmem a relatywizmem etycznym (spór Sokratesa z sofistami);
- 2) prezentuje i porównuje filozoficzne koncepcje miłości, przyjaźni i rozwoju osobowego (platońska koncepcja miłości, arystotelesowska koncepcja celów i typów przyjaźni);
- 3) prezentuje i porównuje wskazania moralne religijnych autorytetów świata starożytnego (Mojżesz: wskazania Dekalogu, *Bhagavadghita*: wskazania hinduizmu, Budda: cztery szlachetne prawdy i zasada ahimsy, Lao-Tsy: wskazania taoizmu, Jezus z Nazaretu: wskazania ewangeliczne);
- 4) przedstawia związek filozofii św. Tomasza z arystotelizmem, prezentując różnice między nimi wynikające z chrześcijańskiego charakteru myśli tomistycznej (pojęcie prawa naturalnego);
- 5) formułuje rozwiązania przykładowych dylematów moralnych, odwołując się do poznanych koncepcji i pojęć;
- 6) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) Platon, *Obrona Sokratesa*,
 - b) Platon, *Uczta* (fragment),
 - c) Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna* (fragment)

2.2. Z zakresu filozofii nowożytnej. Uczeń:

- 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty (etyka D. Hume'a, kantowska etyka obowiązku, utilitaryzm J. S. Milla, wola mocy F. Nietzschego);
- 2) formułuje rozwiązania przykładowych dylematów moralnych, odwołując się do poznanych stanowisk etycznych;
- 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) I. Kant, *Uzasadnienie metafizyki moralności* (fragment),
 - b) J. S. Mill, *Utilitaryzm* (fragment),
 - c) F. Nietzsche, *Z genealogii moralności* (fragment).

3. „MY”. Wybrane zagadnienia z dziedziny filozofii polityki i filozofii społecznej. Uczeń:

3.1. Z zakresu filozofii starożytnej. Uczeń:

- 1) przedstawia platońską krytykę form ustrojowych i jego wizję idealnego państwa;
- 2) prezentuje klasyfikację i ocenę form ustrojowych przeprowadzoną przez Arystotelesa;
- 3) analizuje historyczne bądź aktualne wydarzenia polityczne, odwołując się do po znanych koncepcji i pojęć;
- 4) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) Platon, *Państwo* (fragment),
 - b) Arystoteles, *Polityka* (fragment).

3.2. Z zakresu filozofii nowożytnej. Uczeń:

- 1) prezentuje i porównuje zasadnicze koncepcje renesansowej filozofii polityki, rekonstruuje wspierające je argumenty (realizm polityczny i republikanizm N. Machiavelliiego, T. Morusa wizja państwa idealnego);
- 2) rekonstruuje i porównuje stanowiska głównych teoretyków umowy społecznej, rekonstruuje wspierające je argumenty (T. Hobbes, J. Locke, J.-J. Rousseau);
- 3) prezentuje oświeceniowe idee demokracji i praw jednostki oraz wspierające je argumenty (Monteskiusza idea trójpodziału władzy jako zabezpieczenia przed tyranią, idee tolerancji i wolności obywatelskich w ujęciu J. Locke'a i Woltera);
- 4) analizuje historyczne bądź aktualne wydarzenia polityczne, odwołując się do wybranych koncepcji i pojęć;
- 5) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) N. Machiavelli, *Książę* (fragment),
 - b) T. Hobbes, *Lewiatan* (fragment),
 - c) J. Locke, *Drugi traktat o rządzie* (fragment),
 - d) J.-J. Rousseau, *Umowa społeczna* (fragment),
 - e) Wolter, *Traktat o tolerancji* (fragment).

3.3. Z zakresu myśli XIX i XX w. Uczeń:

- 1) rekonstruuje i porównuje dziewiętnastowieczne stanowiska w filozofii polityki i filozofii społecznej, rekonstruuje wspierające je argumenty (liberalizm – J. S. Mill; konserwatyizm – E. Burke; socjalizm – K. Marks);
- 2) rekonstruuje i porównuje dwudziestowieczne stanowiska w filozofii polityki (między sobą oraz z ich nowożytnymi poprzednikami), rekonstruuje wspierające je argumenty (liberalizm proceduralny – J. Rawls; konserwatyizm – M. Oakeshott; „nowa lewica” – H. Marcuse);
- 3) analizuje najważniejsze aktualne wydarzenia i problemy społeczno-polityczne, odwołując się do poznanych koncepcji i pojęć;
- 4) ukazuje zespół zagadnień związanych z narodzinami społeczeństwa masowego; zjawiska alienacji i „ucieczki przed wolnością” (J. Ortega y Gasset, E. Fromm);
- 5) wyjaśnia różnicę między refleksją filozoficzną a ideologią;
- 6) wyjaśnia pojęcia społeczeństwa „otwartego” i „zamkniętego” (K. R. Popper);
- 7) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:
 - a) J. S. Mill, *O wolności* (fragment),
 - b) J. Ortega y Gasset, *Bunt mas* (fragment),
 - c) E. Fromm, *Ucieczka od wolności* (fragment),
 - d) K. R. Popper, *Społeczeństwo otwarte i jego wrogowie* (fragment).

System oceniania.

1. Podstawową formą oceny stopnia znajomości podstawowych koncepcji filozoficznych, ich przedstawicieli, kluczowych pojęć jest **test** (nie więcej niż dwa razy w semestrze). Test ma charakter mieszany (zadania otwarte i zamknięte) i zawiera zadania związane z rozumieniem tekstu źródłowego. Proponuje się następującą punktację: 36-49% - dop; 50-63% - dst; 64%-77% - db; 78%-90% - bdb; 91-100% - cel.
2. Uzupełnieniem oceny aktywności poznawczych są **ćwiczenia** związane z lekturą tekstów filozoficznych, umiejętnością prowadzenia notatek itp. (oczekuje się przynajmniej jednej takiej oceny w semestrze).
3. Umiejętność dokonania samodzielnej refleksji jest dokonywana przez ocenę pracy pisemnej w formie **zadania domowego** (oczekuje się przynajmniej jednej takiej oceny w semestrze).
4. Nauczyciel powinien ocenić stopień zainteresowania przedmiotem i zaangażowania ucznia w zajęcia poprzez oceny z udziału w dyskusjach, oceny wykonanych prezentacji itp.

Kryteria oceniania.

Ocena celująca (6)

Uczeń posiada rozległą wiedzę, doskonale interpretuje źródła filozoficzne, jest bardzo aktywny na lekcji i wykonuje dodatkowe zadania, uczestniczy i osiąga sukcesy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności objęte programem, wykazuje zainteresowanie przedmiotem, wykorzystuje różne źródła wiedzy, samodzielnie wykonuje zadania, interpretuje teksty filozoficzne, jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

Ocena dobra (4)

Uczeń posiada niewielkie braki w zakresie wiedzy; poprawnie wykonuje zadania, poprawnie interpretuje teksty filozoficzne, jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrwykowa i fragmentaryczna, przy pomocy nauczyciela poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe teksty filozoficzne.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić, przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania, jest mało aktywny na lekcji.

Ocena niedostateczna (1)

Luki w wiadomościach posiadanych przez ucznia są trudne do uzupełnienia, uczeń notorycznie nie przygotowuje się do lekcji, nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.